
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
آیه ۳۶ سوره اسراء:
وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
« و از چیزی که به آن علم نداری، پیروی نکن.»

کارگاه روش تحقیق مقدماتی

از ایده پژوهشی تا طراحی یک مطالعه علمی

دکتر رحیمه خواجویی
عضو هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی سیرجان

اهداف آموزشی

انتظار می‌رود شرکت‌کنندگان در پایان این کارگاه بتوانند:

۱. مراحل اصلی پژوهش علمی را از انتخاب موضوع تا انتشار مقاله توضیح دهند.

۲. موضوع پژوهشی مناسب و شکاف پژوهشی (Research Gap) را شناسایی و ایده اولیه را به یک سؤال پژوهشی مشخص تبدیل کنند.

۳. جست‌وجوی علمی هدفمند را با استفاده از کلیدواژه‌ها، عملگرهای جست‌وجو و پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر انجام دهند.

۴. طرح مطالعه، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه مناسب را متناسب با سؤال و اهداف پژوهش انتخاب کنند.

۵. کیفیت روش‌شناختی پژوهش را با اززیابی روایی و پایایی ابزارها، شناسایی سوگیری‌ها و عوامل مخدوش کننده بررسی و نتایج را به‌درستی تفسیر کنند.

۶. اصول اخلاق و امانت‌داری علمی را رعایت کرده و مجله معتبر و متناسب با موضوع پژوهش را برای انتشار انتخاب کنند.

مبانی و مراحل انجام یک پژوهش علمی

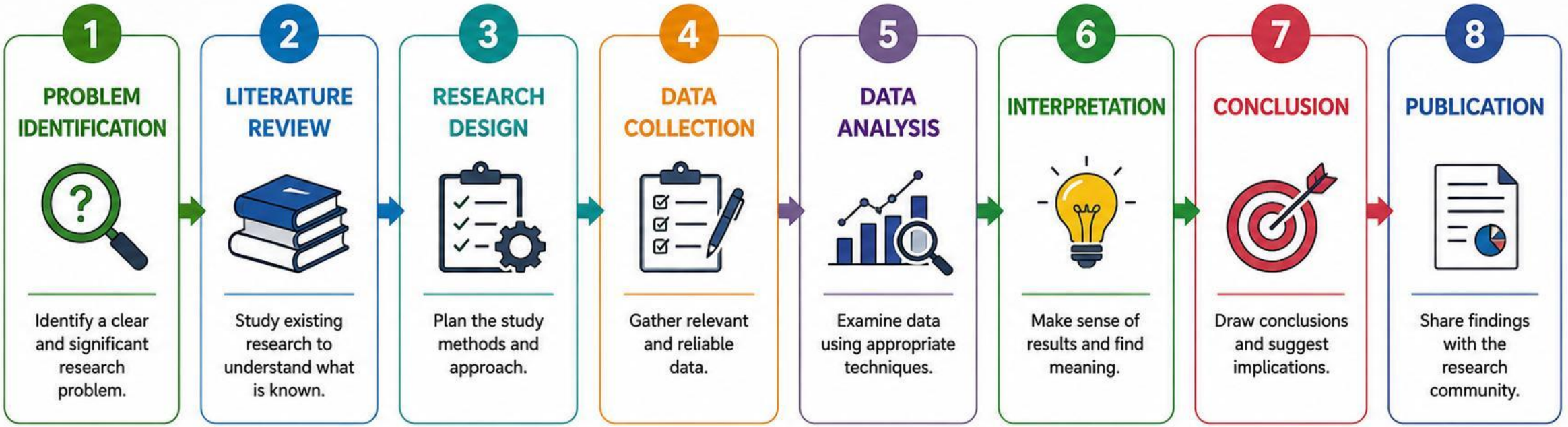

- مراحل اصلی انجام پژوهش
  از ایده تا انتشار مقاله
- ویژگی های یک پژوهش علمی خوب
- تفاوت پژوهش کمی، کیفی و ترکیبی

testbook

HOW GOOD RESEARCH WORKS

A FLOW PROCESS

GOOD RESEARCH IS:

- Systematic and Rigorous
- Objective and Honest
- Ethical and Responsible
- Transparent and Reproducible

ویژگی‌های یک پژوهش علمی خوب

اهمیت و ضرورت
پرداختن به یک مسئلهٔ مهم و واقعی

وضوح و شفافیت
بیان دقیق سؤال، اهداف و روش‌ها

اعتبار و روایی
استفاده از روش های علمی معتبر

قابلیت تکرار
امکان بازتولید نتایج توسط دیگران

معنیداری آماری و بالینی
ارائه شواهد قوی و قابل اتکا

اخلاق پژوهش
رعایت اصول اخلاقی و صداقت علمی

ارزش افزوده علمی
ارائه دانش جدید و کمک به پیشرفت دانش

Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions, 6th ed.; 2019. | STROBE Statement; 2007. | CONSORT Statement; 2010.

انواع مطالعات پژوهشی در علوم پزشکی

رویکرد پژوهش

آمیخته (Mixed Methods)

- همگرا / هم‌زمان (Convergent)
- تبیینی متوالی (Explanatory Sequential)
- اکتشافی متوالی (Exploratory Sequential)

کیفی (Qualitative)

- پدیدارشناسی (Phenomenology)
- نظریه زمینه‌ای (Grounded Theory)
- قوم‌نگاری (Ethnography)
- مطالعه موردی کیفی (Qualitative Case Study)
- توصیفی کیفی (Qualitative Descriptive)
- پژوهش مشارکتی–اقدامی (Action Research)

کمی (Quantitative)

مطالعات مداخله‌ای / تجربی (Interventional / Experimental)

پژوهشگر مداخله را تخصیص می‌دهد

کارآزمایی تصادفی‌شده (RCT)

- فردی
- خوشه‌ای
- متقاطع (Crossover)
- موازی

غیرتصادفی / شبه‌تجربی (Non-randomized / Quasi-experimental)

- قبل–بعد
- کنترل‌شده قبل–بعد
- سری زمانی منقطع (Interrupted Time Series)

مطالعات مشاهده‌ای (Observational)

بدون تخصیص مداخله توسط پژوهشگر

توصیفی (Descriptive)

- گزارش مورد (Case Report)
- مجموعه موارد (Case Series)
- بوم شناختی (Ecological)
- مقطعی توصیفی (Descriptive Cross-sectional)
- پیمایش و مراقبت‌ایش سلامت (Survey/Surveillance)

تحلیلی (Analytical)

- مقطعی تحلیلی (Analytical Cross-sectional)
- مورد–شاهدی (Case–Control)
- کوهورت (Cohort) آینده‌نگر یا گذشته‌نگر
- طرح‌های تودرتو (Nested Case–Control / Case–Cohort)

پژوهش‌های ثانویه / (Secondary Research)

مرور روایتی (Narrative Review)	مرور جترای (Scoping Review)	مرور دامنه‌ای (Scoping Review)	مرور نظام‌مند (Systematic Review)	فراتحلیل (Meta-analysis)	سنتز شواهد کیفی (Qualitative Evidence Synthesis)

مطالعه مقطعی می‌تواند توصیفی یا تحلیلی باشد.

مرور نظام‌مند و فراتحلیل، پژوهش ثانویه‌اند؛ نه مطالعه اولیه.

ایده پژوهشی و روش انتخاب موضوع

روش انتخاب موضوع

انتخاب موضوع مناسب، یکی از مهم ترین مراحل تحقیق است. موضوع خوب باید امکان‌پذیر، مرتبط و ارزشمند باشد.

مراحل و نکات کلیدی انتخاب موضوع:

1. شناسایی علایق و مسائل واقعی (از تجربه، جامعه و حوزه تخصصی).
2. جستجو و مرور پژوهش‌های پیشین.
3. بررسی نوآوری و خلأهای پژوهشی.
4. ارزیابی امکان‌پذیری (زمان، منابع، دسترسی).
5. مشورت با استاد راهنما و متخصص حوزه.

ایده پژوهشی

ایده پژوهشی، نقطه شروع هر تحقیق است؛ فکری اولیه و خلاقانه که به یک سؤال، نیاز یا مسئله واقعی اشاره دارد و می‌تواند زمینه‌ساز یک پژوهش علمی و هدفمند شود.

ویژگی های یک ایده خوب:

- مرتبط به علاقه و توانمندی شما باشد.
- قابل اجرا و واقع‌بینانه باشد.
- دارای ارزش علمی و کاربردی باشد.
- به نیازهای جامعه یا حوزه تخصصی پاسخ دهد.

Useful Iranian Resources for Finding Research Ideas

Nan System
(National Idea and Need System)

Identify national research needs and ideas.

https://nan.ac

NIMAD
(National Institute for Medical Research Development)

Explore research priorities and funding calls in health.

https://nimad.ac.ir

IranDoc (Ganj)

Search for completed theses and dissertations.

https://ganj.irandoc.ac.ir

IRCT
(Iranian Registry of Clinical Trials)

Find ongoing or completed clinical trials in Iran.

https://irct.behdasht.gov.ir

Research Deputy of Universities

Identify local research priorities and university research calls.

https://research.ac.ir

Tip: Combine these resources with international databases (e.g., PubMed, Scopus) to ensure your research idea is innovative and fills a real gap.

Dr. khajoei

مسیر پیشنهادی ایده‌یابی در ایران

1 ورود به سامانه نان

نان

بررسی نیازهای ثبت‌شده در حوزه سلامت و مراقبت.

2 بررسی اولویت‌های نیماد و دانشگاه

نیماد

شناسایی موضوعات موردنیاز و دارای اولویت.

3 جست‌وجو در ایرانداک

ایرانداک

بررسی پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های قبلی در زمینه

4 جست‌وجو در IRCT

IRCT
Iranian Registry of Clinical Trials

بررسی مداخلات مراقبتی انجام‌شده یا در حال انجام.

5 جست‌وجوی بین‌المللی

PubMed
Scopus

بررسی PubMed و Scopus برای تأیید شکاف پژوهشی.

6 تدوین سؤال و ارزیابی با FINER

FINER

تبدیل ایده به سؤال علمی و ارزیابی امکان اجرای آن.

مسیر منظم و علمی برای یافتن ایده‌های پژوهشی ارزشمند

نظام ایده ها و نیازها: https://nan.ac

سامانه nan (نظام ایده‌ها و نیازها)

نشانی سایت: nan.ac

هدف: هدایت پژوهش‌ها به سمت حل مسائل واقعی جامعه و کشور.

کاربردهای اصلی:

- شناسایی نیازها و اولویت‌های پژوهشی سازمان‌ها و جامعه
- یافتن موضوع مناسب برای پایان‌نامه و رساله دکتری
- ثبت ایده‌های نوآورانه و راهکارهای علمی
- ارتباط میان پژوهشگران، دانشگاه‌ها و سازمان‌های نیازپرداز
- کمک به تعریف پژوهش‌های مسئله‌محور و کاربردی

En
مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی ایران
صفحه نخست
کمیته‌ها
گرنت‌ها
منابع
اخبار
درباره نیماد
سامانه پژوهشی
فراخوان ثبت‌نام در دوره آموزشی مقدماتی سنتز شواهد علمی
از پژوهش‌های پراکنده تا شواهد قابل اتکا؛ سفری ۵۰ ساعته به دنیای سنتز شواهد
مشاهده

سامانه ثبت کارآزمایی‌های بالینی ایران (IRCT)

IRCT (Iranian Registry of Clinical Trials) سامانه ملی ثبت کارآزمایی‌های بالینی ایران است که با هدف ثبت، مستندسازی و فراهم‌کردن دسترسی عمومی به اطلاعات مطالعات مداخله‌ای بالینی فعالیت می‌کند.

کاربردها در پژوهش:

- جست‌وجوی کارآزمایی‌های بالینی ثبت‌شده در ایران.
- بررسی مطالعات مشابه و شناسایی مداخلات و پیامدهای مورد بررسی.
- مشاهده اطلاعاتی مانند هدف مطالعه، نوع مداخله، جمعیت مورد مطالعه و وضعیت اجرای پژوهش.
- بررسی مطالعات در حال انجام و جلوگیری از تکرار غیرضروری پژوهش‌ها.
- ثبت کارآزمایی بالینی پیش از شروع جذب شرکت‌کنندگان، مطابق الزامات ثبت کارآزمایی.

نکته مهم:

ثبت کارآزمایی بالینی موجب **افزایش شفافیت پژوهش**، کاهش گزارش‌دهی انتخابی پیامدها و امکان **دسترسی عمومی** به اطلاعات مطالعات می‌شود.

https://irct.behdasht.gov.ir/

نمونه پرامپت برای تولید ایده پژوهشی در پرستاری

- I am a nursing faculty member interested in conducting research in oncology nursing.

- Suggest 10 innovative and feasible research topics related to breast cancer survivorship care.

- For each topic:
- 1. Identify the potential research gap.
- 2. Formulate a research question.
- 3. Suggest an appropriate study design.
- 4. Explain the potential clinical significance.
- 5. Suggest how to verify the novelty of the topic using recent scientific literature.

- Prioritize topics that are feasible in clinical and academic settings.

فرایند تبدیل ایده پژوهشی به سؤال علمی با مدل PICO

۱. ایده اولیه پژوهش

کیفیت زندگی زنان پس از درمان سرطان پستان

۲. طراحی سؤال اولیه

آیا یک برنامه مراقبت حمایتی می‌تواند کیفیت زندگی زنان بهبودیافته از سرطان پستان را بهبود دهد؟

۳. ساختارمند کردن سؤال با PICO

جامعه هدف (Population)	P	زنان بهبودیافته از سرطان پستان
مداخله (Intervention)	I	برنامه مراقبت حمایتی
مقایسه (Comparison)	C	مراقبت معمول
پیامد (Outcome)	O	کیفیت زندگی

۴. سؤال نهایی و دقیق‌تر

آیا اجرای برنامه مراقبت حمایتی در مقایسه با مراقبت معمول، کیفیت زندگی زنان بهبودیافته از سرطان پستان را بهبود می‌بخشد؟

مدل FINER در نوشتن سوالات پژوهش

مدل FINER چارچوبی مفید برای ارزیابی کیفیت و شایستگی سوالات پژوهش است.

Feasible	قابل اجرا بودن	سؤال باید با امکانات، زمان و منابع موجه‌باشد.
Interesting	جذاب بودن	سؤال باید برای پژوهشگر و جامعه علمی جذاب باشد.
Novel	نوآورانه بودن	سؤال باید جنبه جدید یا شکاف پژوهشی داشته باشد.
Ethical	اخلاقی بودن	سؤال باید ملاحظات اخلاقی (مانند حفظ محرمانگی) را رعایت کند.
Relevant	مرتبط بودن	سؤال باید با مسئله پژوهش و نیازهای جامعه مرتبط باشد.
Focused	متمرکز بودن	سؤال باید مشخص و محدود باشد و از کلی‌گویی پرهیز کند.

سؤال نامناسب

آیا استرس بر سلامت افراد تاثیر دارد؟

(نامشخص، کلی و بدون محدوده)

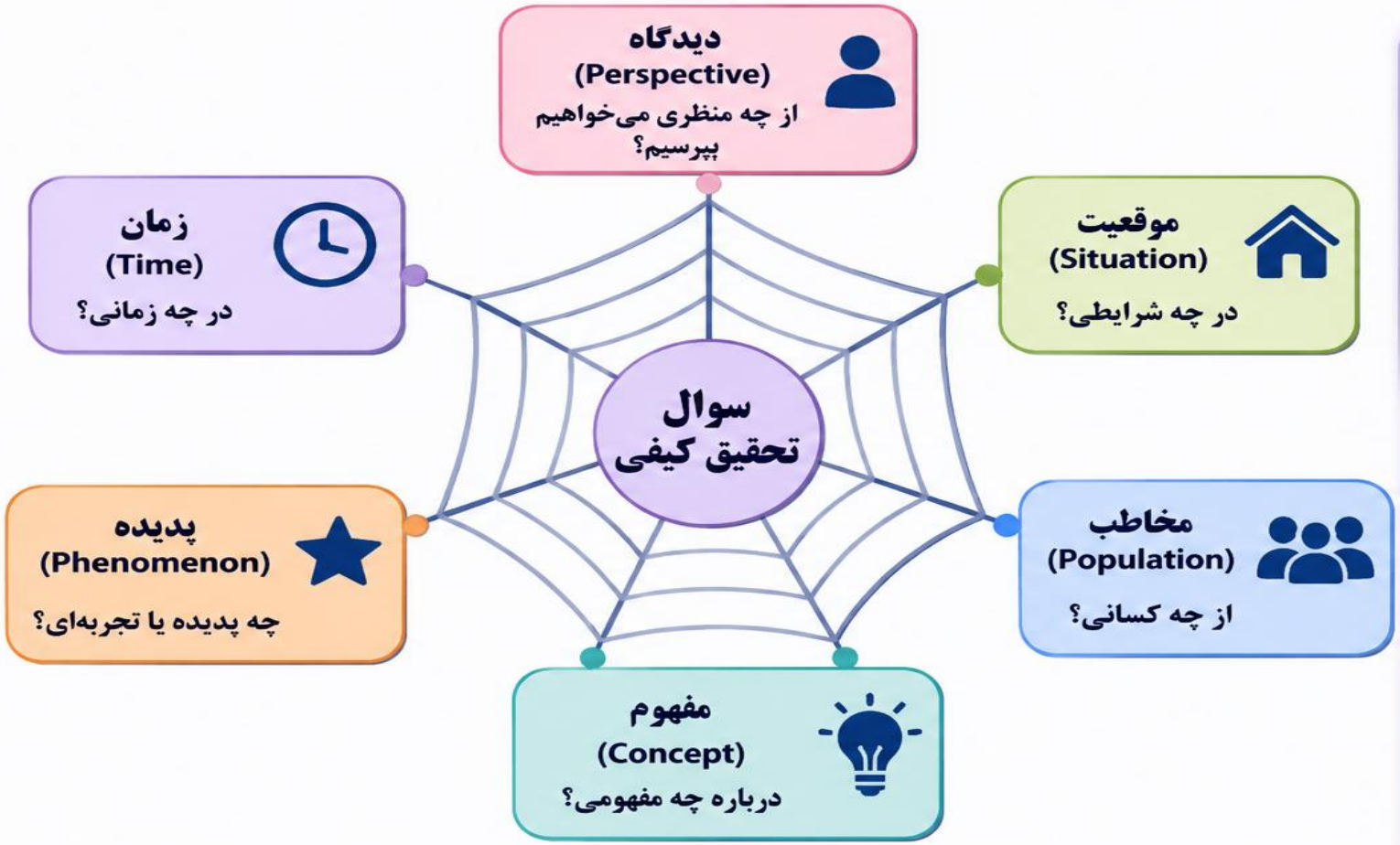
سؤال مناسب بر اساس FINER

آیا برنامه آموزشی مدیریت استرس بر کاهش اضطراب دانشجویان پرستاری تأثیر دارد؟

نکات کلیدی

- سؤال پژوهش باید شفاف، دقیق و قابل اجرا باشد.
- با معیارهای FINER ارزیابی شود.
- هر سؤال باید به یک هدف مشخص پاسخ دهد.
- از کلی‌گویی و ابهام پرهیز شود.

مدل Spider در طراحی سوال مطالعات کیفی

مدل Spider به ما کمک می‌کند تا سوالی جامع، دقیق و هدفمند برای بررسی یک پدیده کیفی طراحی کنیم.

مثال کاربردی

موضوع تحقیق:

تجربه زنان مبتلا به سرطان پستان از زندگی پس از درمان

سوال‌های طراحی شده با مدل Spider:

- از چه منظری می‌خواهیم بپرسیم؟ (دیدگاه: مثلاً دیدگاه شخصی یا خانوادگی)
- در چه شرایطی؟ (مثلاً پس از اتمام درمان)
- از چه کسانی؟ (مثلاً بازماندگان سرطان پستان)
- درباره چه مفهومی؟ (مثلاً کیفیت زندگی)
- چه پدیده یا تجربه‌ای؟ (مثلاً چالش‌های بازگشت به زندگی)
- در چه زمانی؟ (مثلاً در سال‌های اول پس از درمان)

انتخاب طرح مناسب متناسب با سؤال پژوهش

برای انتخاب طرح پژوهشی باید ابتدا مشخص کنیم سؤال پژوهش به دنبال پاسخ به چه موضوعی است.

نوع سؤال پژوهش	طرح مناسب
میزان شیوع یک مشکل چقدر است؟	مقطعی توصیفی
چه عواملی با یک متغیر ارتباط دارند؟	مقطعی تحلیلی
چه عواملی با یک بیماری مرتبط هستند؟	مورد-شاهدی یا کوهورت
آیا یک مواجهه باعث افزایش احتمال پیامد می‌شود؟	کوهورت
آیا یک مداخله اثربخش است؟	کارآزمایی بالینی
تجربه افراد از یک پدیده چیست؟	مطالعه کیفی

استخراج کلیدواژه‌ها از سؤال پژوهش

عنوان/سؤال پژوهش:

آیا اجرای برنامه مراقبت حمایتی در مقایسه با مراقبت معمول،
کیفیت زندگی زنان بهبودیافته از سرطان پستان را بهبود می‌بخشد؟

جمعیت (P)

Breast Cancer Survivors

مترادف‌ها وواژه‌های مرتبط

Breast Neoplasm Survivors, Women with Breast Cancer

مداخله (I)

Survivorship Care Program

مترادف‌ها و واژه‌های مرتبط

Supportive Care, Survivorship Care, Follow-up Care, Patient Care

پیامد (O)

Quality of Life

مترادف‌ها و واژه‌های مرتبط

Health-Related Quality of Life, HRQoL, QoL

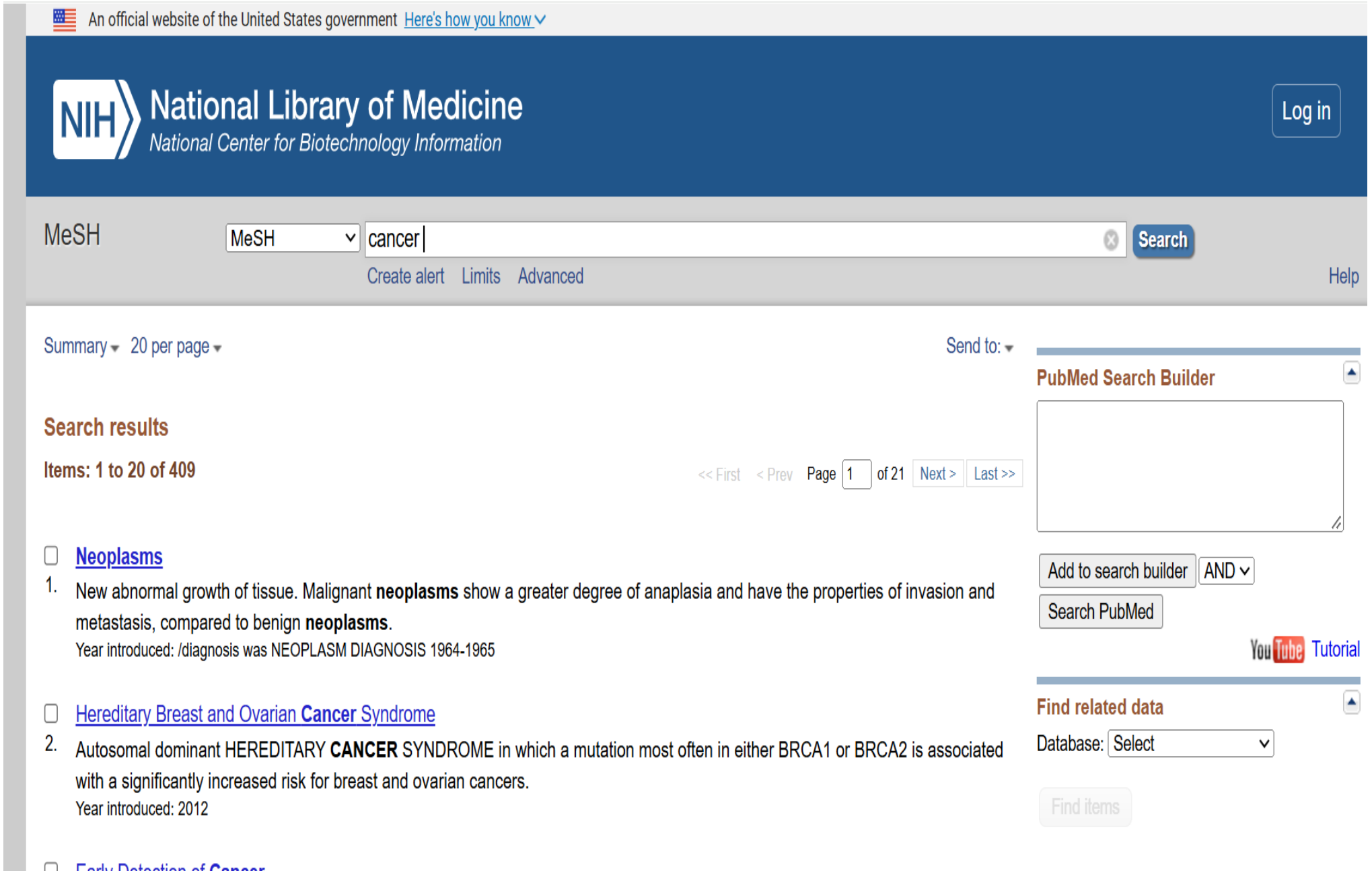
مقایسه (C)

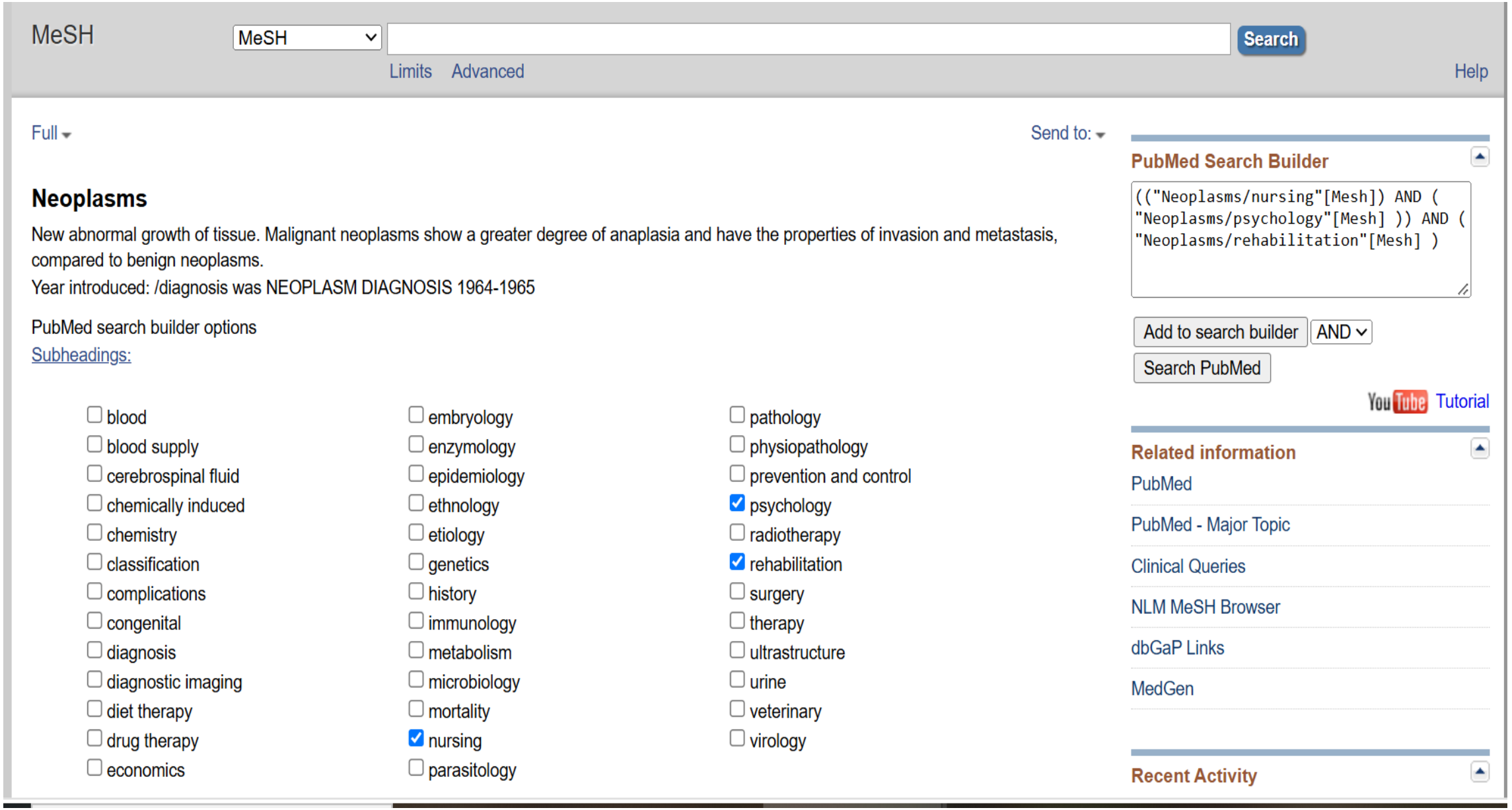
Usual Care

مترادف‌ها و واژه‌های مرتبط

Standard Care, Routine Care

منابع مناسب برای یافتن کلیدواژه‌ها
واژه‌نامه‌های کنترل‌شده
(MeSH, DeCS)
پایگاه‌های اطلاعاتی علمی
(PubMed, Scopus, Web of Science)
مقالات کلیدی و مرورهای سیستماتیک
(Literature Reviews)
Keywords
راهنماها و استانداردهای موضوعی
(e.g. NICE Guidelines)
مشورت با خبرگان و همکاران حوزه موضوعی
ابزارهای پیشنهادهنده کلیدواژه
(e.g. Google Scholar)
ترکیب چند منبع، بهترین راه برای انتخاب کلیدواژه‌های دقیق و جامع است.

An official website of the United States government Here's how you know
National Library of Medicine
National Center for Biotechnology Information
Log in
MeSH
MeSH
cancer
Search
Create alert Limits Advanced
Help
Summary 20 per page
Send to:
Search results
Items: 1 to 20 of 409
<< First < Prev Page 1 of 21 Next > Last >>
Neoplasms
1. New abnormal growth of tissue. Malignant neoplasms show a greater degree of anaplasia and have the properties of invasion and metastasis, compared to benign neoplasms.
Year introduced: /diagnosis was NEOPLASM DIAGNOSIS 1964-1965
Hereditary Breast and Ovarian Cancer Syndrome
2. Autosomal dominant HEREDITARY CANCER SYNDROME in which a mutation most often in either BRCA1 or BRCA2 is associated with a significantly increased risk for breast and ovarian cancers.
Year introduced: 2012
PubMed Search Builder
Add to search builder AND
Search PubMed
YouTube Tutorial
Find related data
Database: Select
Find items

MeSH
MeSH
Search
Limits
Advanced
Help
Full
Send to:
Neoplasms
New abnormal growth of tissue. Malignant neoplasms show a greater degree of anaplasia and have the properties of invasion and metastasis, compared to benign neoplasms.
Year introduced: /diagnosis was NEOPLASM DIAGNOSIS 1964-1965
PubMed search builder options
Subheadings:
blood
blood supply
cerebrospinal fluid
chemically induced
chemistry
classification
complications
congenital
diagnosis
diagnostic imaging
diet therapy
drug therapy
economics
embryology
enzymology
epidemiology
ethnology
etiology
genetics
history
immunology
metabolism
microbiology
mortality
nursing
parasitology
pathology
physiopathology
prevention and control
psychology
radiotherapy
rehabilitation
surgery
therapy
ultrastructure
urine
veterinary
virology
PubMed Search Builder
(("Neoplasms/nursing"[Mesh]) AND ("Neoplasms/psychology"[Mesh])) AND ("Neoplasms/rehabilitation"[Mesh])
Add to search builder
AND
Search PubMed
YouTube Tutorial
Related information
PubMed
PubMed - Major Topic
Clinical Queries
NLM MeSH Browser
dbGaP Links
MedGen
Recent Activity

Tree Number(s): C04
MeSH Unique ID: D009369
Entry Terms:

- Tumors
- Neoplasia
- Neoplasias
- Neoplasm
- Tumor
- Cancer
- Cancers
- Malignant Neoplasm
- Malignancy
- Malignancies
- Malignant Neoplasms
- Neoplasm, Malignant
- Neoplasms, Malignant
- Benign Neoplasms
- Neoplasms, Benign
- Neoplasm, Benign
- Benign Neoplasm

All MeSH Categories
Diseases Category
Neoplasms
Cysts
Arachnoid Cysts
Bone Cysts +
Branchioma
Breast Cyst

cancer (409)

پایگاه‌های جستجو برای مقالات علوم پزشکی

پایگاه‌های جستجو، منابع الکترونیکی هستند که دسترسی به مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها و سایر منابع معتبر را فراهم می‌کنند.
انتخاب پایگاه مناسب، به موضوع پژوهش، نوع سؤال و نیازهای اطلاعاتی شما بستگی دارد.

نکات مهم

- از ترکیب چند پایگاه استفاده کنید تا نتایج کامل‌تری به دست آورید.
- برای جستجو از واژگان کلیدی و معادل‌های انگلیسی آن‌ها استفاده کنید.
- فیلترهای جستجو (سال انتشار، نوع مقاله، زبان و ...) را متناسب با نیاز خود تنظیم کنید.
- منابع یافت‌شده را از نظر اعتبار و کیفیت بررسی کنید.
- از مدیریت منابع (مانند EndNote یا Zotero) برای سازمان‌دهی مقالات استفاده کنید.

Web of Science

یکی از معتبرترین پایگاه‌های استنادی و چکیده‌ای است که مقالات علمی با کیفیت بالا را نمایه می‌کند.

ویژگی‌ها:
نمایه‌سازی دقیق • امکان بررسی استنادها
• مناسب برای پژوهش‌های پیشرفته

Scopus

پایگاه معتبر بین‌المللی است که علاوه بر مقالات نشریات، اطلاعات استنادی و شاخص‌های تأثیر را نیز ارائه می‌دهد.

ویژگی‌ها:
پوشش گسترده • دسترسی به مقالات و استنادات
• مناسب برای مرورهای نظام‌مند

PubMed

یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های پزشکی است که بیش از ۳۶ میلیون مقاله از حوزه‌های مختلف علوم پزشکی را پوشش می‌دهد.

ویژگی‌ها:
دسترسی رایگان • پوشش گسترده • به‌روزرسانی مداوم

Google Scholar

به‌صورت رایگان مقالات، پایان‌نامه‌ها و منابع علمی را در دسترس قرار می‌دهد.

ویژگی‌ها:
دسترسی رایگان • پوشش گسترده • استفاده آسان

Cochrane Library

مهم‌ترین منبع برای مرورهای نظام‌مند و متاآنالیزها در حوزه سلامت است.

ویژگی‌ها:
شواهد مبتنی بر شواهد • مرورهای نظام‌مند
• راهنماهای بالینی

Embase

پایگاه تخصصی در حوزه علوم دارویی و پزشکی است که پوشش گسترده‌ای از مقالات و داروها دارد.

ویژگی‌ها:
تمرکز بر دارو و درمان • پوشش بین‌المللی • مقالات و کنگره‌ها

مراحل جست‌وجوی مقالات در PubMed
بر اساس سؤال پژوهش

۱. ورود به پایگاه PubMed
- ورود به نشانی: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov
- انتخاب گزینه Advanced

۲. استخراج مفاهیم اصلی سؤال پژوهش (PICO)
P: Breast Cancer Survivors
I: Survivorship Care Program / Supportive Care
C: Usual Care
O: Quality of Life

۳. شناسایی کلیدواژه‌ها و مترادف‌ها
- استفاده از اصطلاحات آزاد و اصطلاحات کنترل‌شده MeSH
- بررسی مترادف‌ها و واژه‌های مرتبط

۴. ترکیب کلیدواژه‌ها با عملگرهای بولی
- OR: ترکیب مترادف‌ها و افزایش نتایج مرتبط
- AND: ترکیب مفاهیم اصلی و محدود کردن نتایج
- NOT: حذف نتایج نامرتبط (با احتیاط)

۵. تدوین استراتژی جست‌وجو
نمونه عبارت جست‌وجو در PubMed:
("Breast Neoplasms"[Mesh] AND (survivor*[tiab] OR survivorship[tiab]))
AND ("Supportive Care"[Mesh] OR "supportive care"[tiab])
AND ("Quality of Life"[Mesh] OR "quality of life"[tiab]) OR HRQoL[tiab] OR QoL[tiab])

۶. اعمال فیلترهای جست‌وجو
- نوع مطالعه (Clinical Trial. Randomized Controlleel Trial)
- محدوده زمانی انتشار مقالات، زبان مقاله (در صورت نیاز)
- نوع جمعیت مورد مطالعه (Humans)

۷. بررسی و غربالگری نتایج
- بررسی عنوان و چکیده مقالات
- حذف مقالات تکراری و نامرتبط
- بررسی متن کامل مقالات واجد شرایط

۸. ذخیره و مستندسازی جست‌وجو
- ذخیره استراتژی جست‌وجو
- ثبت تاریخ جست‌وجو و تعداد نتایج
- ذخیره مقالات منتخب در نرم‌افزار مدیریت منابع مانند EndNote

عملگرهای جستجو برای مقالات علوم پزشکی

عملگرهای جستجو به ما کمک می‌کنند تا نتایج دقیق‌تر و مرتبط‌تری را در پایگاه‌های اطلاعاتی پیدا کنیم.
با استفاده از این عملگرها می‌توانیم چند واژه، مفهوم یا شرط را با هم ترکیب کنیم.

NOT

برای حذف یک واژه از نتایج جستجو استفاده می‌شود.
نتایج شامل واژه مورد نظر نخواهند بود.

مثال:
"nursing care" NOT "pediatric"

OR

برای جستجوی یکی از چند واژه استفاده می‌شود.
نتایج می‌توانند شامل هر یک از واژه‌ها باشند.

مثال:
"nursing care" OR "nursing intervention"

AND

برای ترکیب دو یا چند واژه استفاده می‌شود.
نتایج باید شامل همه واژه‌ها باشند.

مثال:
"nursing care" AND "chest pain"

( ) گروه‌بندی

برای مشخص کردن ترتیب جستجو و ترکیب عملگرها استفاده می‌شود.

مثال:
"(nursing OR midwifery) AND (education OR training)"

عملگر حروف عام

برای جستجوی ریشه واژه و تمام حالت‌های آن استفاده می‌شود.

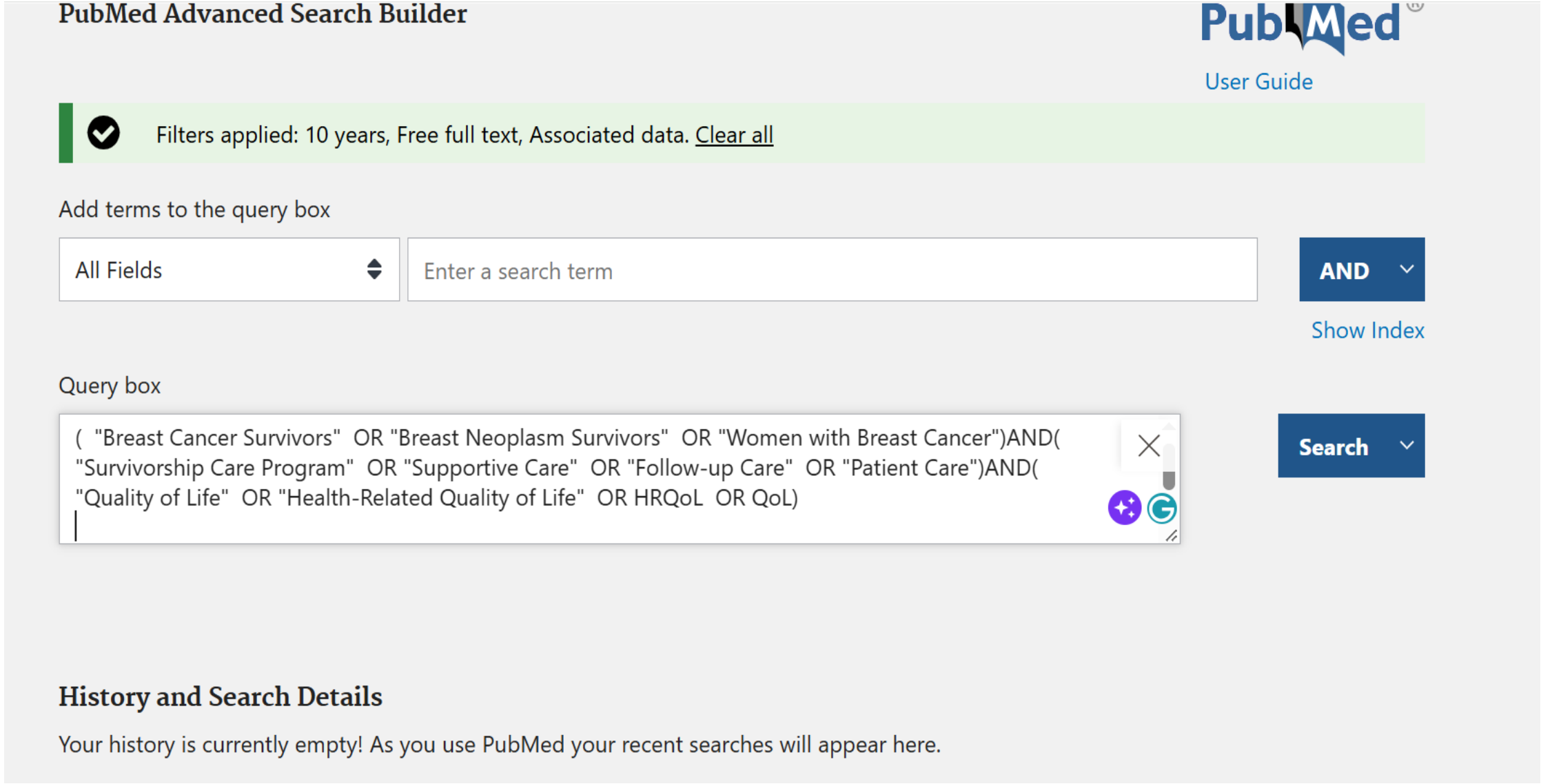
مثال:
nurs* (نتایج نو: nurse, nursing, nurses و ...)

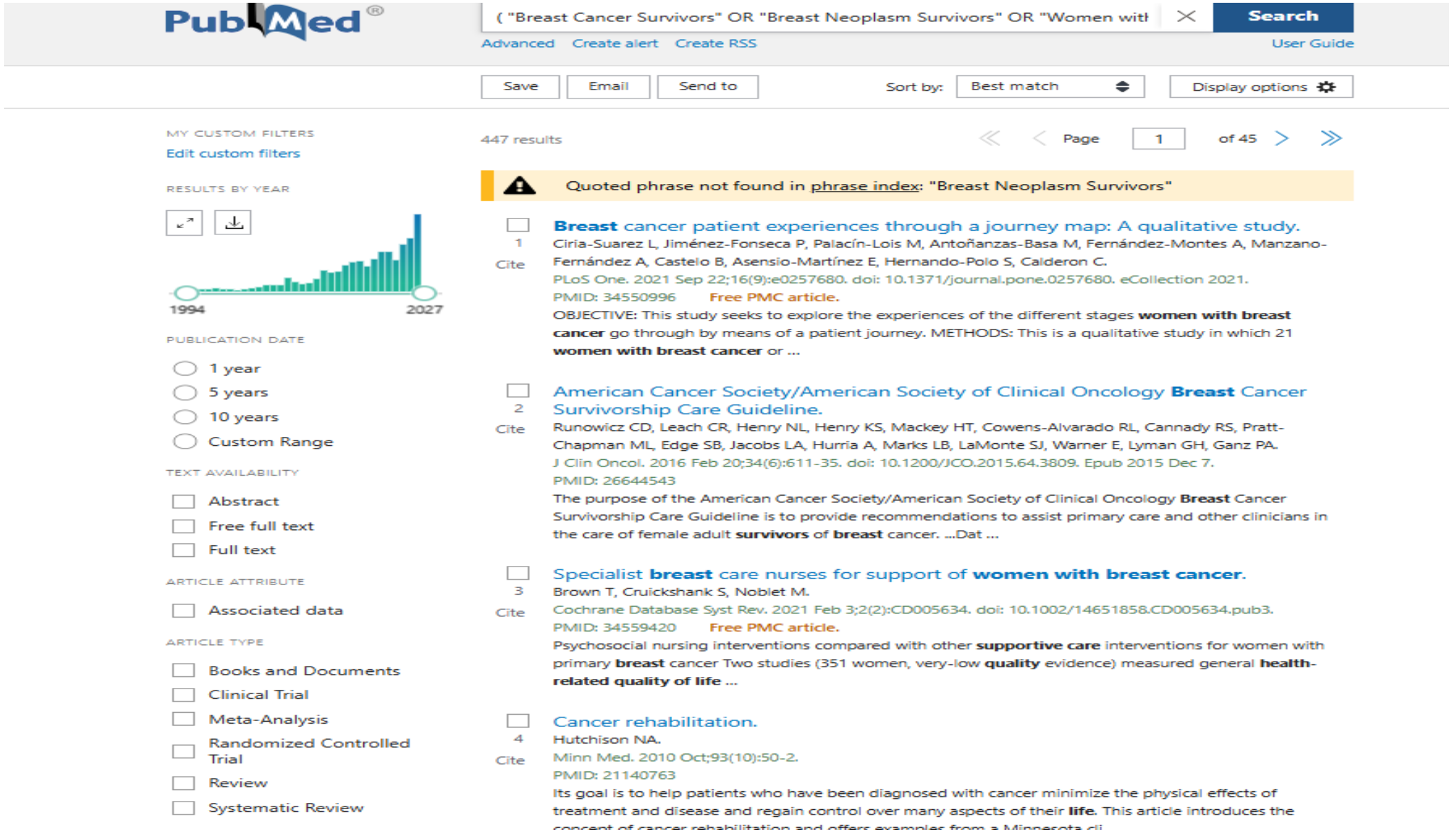
جستجوی عبارت دقیق

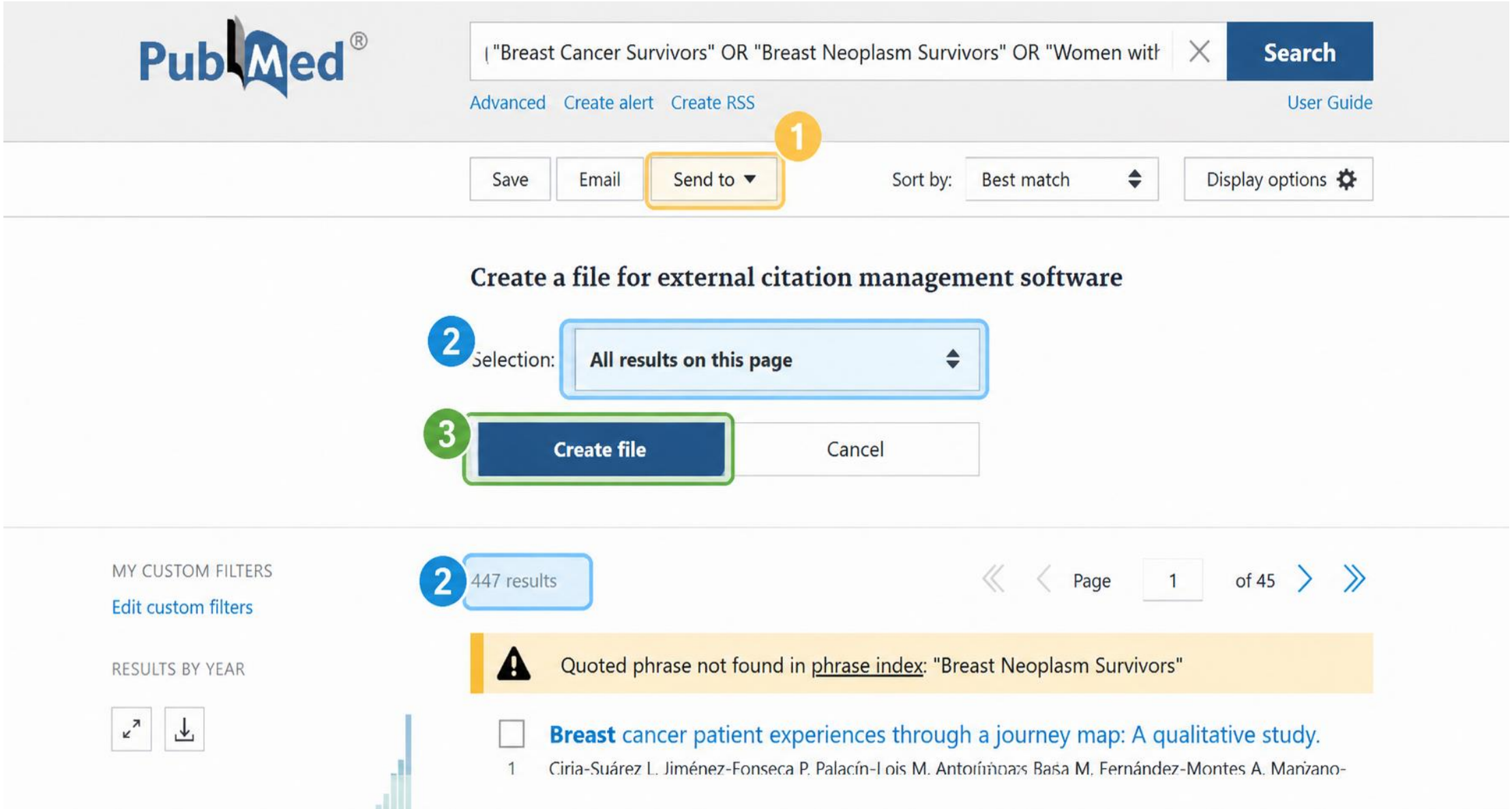
برای جستجوی یک عبارت خاص، آن را در علامت " " قرار می‌دهیم.

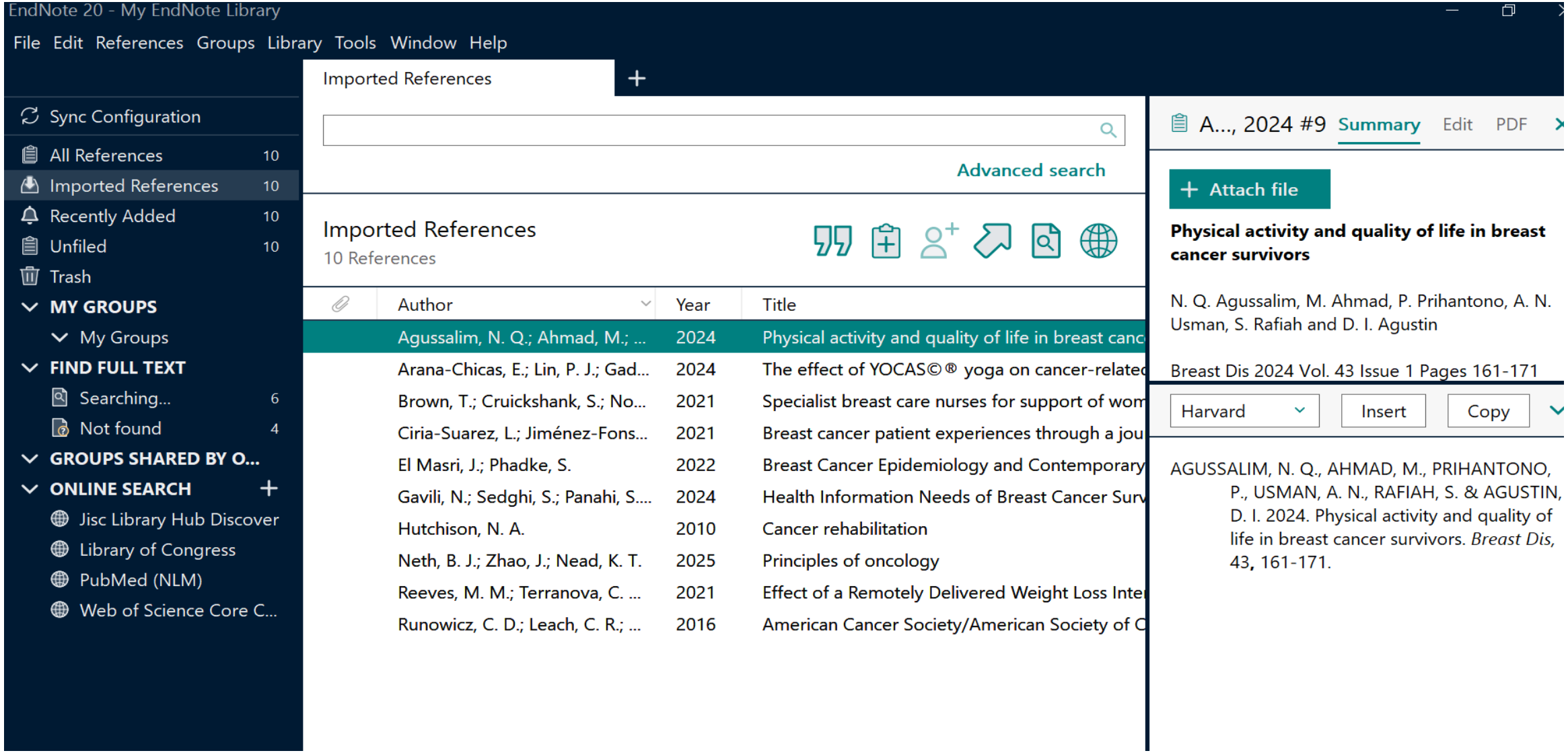
مثال:
"evidence-based practice"

- ("Breast Cancer Survivors" OR "Breast Neoplasm Survivors" OR "Women with Breast Cancer")AND("Survivorship Care Program" OR "Supportive Care" OR "Follow-up Care" OR "Patient Care")AND("Quality of Life" OR "Health-Related Quality of Life" OR HRQoL OR QoL)

PubMed Advanced Search Builder
PubMed
User Guide
Filters applied: 10 years, Free full text, Associated data. Clear all
Add terms to the query box
All Fields
Enter a search term
AND
Show Index
Query box
("Breast Cancer Survivors" OR "Breast Neoplasm Survivors" OR "Women with Breast Cancer")AND("Survivorship Care Program" OR "Supportive Care" OR "Follow-up Care" OR "Patient Care")AND("Quality of Life" OR "Health-Related Quality of Life" OR HRQoL OR QoL)
Search
History and Search Details
Your history is currently empty! As you use PubMed your recent searches will appear here.

PubMed®
("Breast Cancer Survivors" OR "Breast Neoplasm Survivors" OR "Women with
Search
Advanced
Create alert
Create RSS
User Guide
Save
Email
Send to
Sort by: Best match
Display options
MY CUSTOM FILTERS
Edit custom filters
RESULTS BY YEAR
1994
2027
PUBLICATION DATE
1 year
5 years
10 years
Custom Range
TEXT AVAILABILITY
Abstract
Free full text
Full text
ARTICLE ATTRIBUTE
Associated data
ARTICLE TYPE
Books and Documents
Clinical Trial
Meta-Analysis
Randomized Controlled Trial
Review
Systematic Review
447 results
Page 1 of 45
Quoted phrase not found in phrase index: "Breast Neoplasm Survivors"
1 Cite
Breast cancer patient experiences through a journey map: A qualitative study.
Ciria-Suarez L, Jiménez-Fonseca P, Palacín-Lois M, Antoñanzas-Basa M, Fernández-Montes A, Manzano-Fernández A, Castelo B, Asensio-Martínez E, Hernando-Polo S, Calderon C.
PLoS One. 2021 Sep 22;16(9):e0257680. doi: 10.1371/journal.pone.0257680. eCollection 2021.
PMID: 34550996 Free PMC article.
OBJECTIVE: This study seeks to explore the experiences of the different stages women with breast cancer go through by means of a patient journey. METHODS: This is a qualitative study in which 21 women with breast cancer or ...
2 Cite
American Cancer Society/American Society of Clinical Oncology Breast Cancer Survivorship Care Guideline.
Runowicz CD, Leach CR, Henry NL, Henry KS, Mackey HT, Cowens-Alvarado RL, Cannady RS, Pratt-Chapman ML, Edge SB, Jacobs LA, Hurria A, Marks LB, LaMonte SJ, Warner E, Lyman GH, Ganz PA.
J Clin Oncol. 2016 Feb 20;34(6):611-35. doi: 10.1200/JCO.2015.64.3809. Epub 2015 Dec 7.
PMID: 26644543
The purpose of the American Cancer Society/American Society of Clinical Oncology Breast Cancer Survivorship Care Guideline is to provide recommendations to assist primary care and other clinicians in the care of female adult survivors of breast cancer. ...Dat ...
3 Cite
Specialist breast care nurses for support of women with breast cancer.
Brown T, Cruickshank S, Noblet M.
Cochrane Database Syst Rev. 2021 Feb 3;2(2):CD005634. doi: 10.1002/14651858.CD005634.pub3.
PMID: 34559420 Free PMC article.
Psychosocial nursing interventions compared with other supportive care interventions for women with primary breast cancer Two studies (351 women, very-low quality evidence) measured general health-related quality of life ...
4 Cite
Cancer rehabilitation.
Hutchison NA.
Minn Med. 2010 Oct;93(10):50-2.
PMID: 21140763
Its goal is to help patients who have been diagnosed with cancer minimize the physical effects of treatment and disease and regain control over many aspects of their life. This article introduces the

PubMed®
("Breast Cancer Survivors" OR "Breast Neoplasm Survivors" OR "Women with
Search
Advanced
Create alert
Create RSS
User Guide
1
Save
Email
Send to
Sort by:
Best match
Display options
Create a file for external citation management software
2
Selection:
All results on this page
3
Create file
Cancel
MY CUSTOM FILTERS
Edit custom filters
RESULTS BY YEAR
2
447 results
Page
1
of 45
Quoted phrase not found in phrase index: "Breast Neoplasm Survivors"
Breast cancer patient experiences through a journey map: A qualitative study.
1
Ciria-Suárez L, Jiménez-Fonseca P, Palacín-Lois M, Antolínpaz Basa M, Fernández-Montes A, Manzano-

EndNote 20 - My EndNote Library
File Edit References Groups Library Tools Window Help
Imported References
Sync Configuration
All References 10
Imported References 10
Recently Added 10
Unfiled 10
Trash
MY GROUPS
My Groups
FIND FULL TEXT
Searching... 6
Not found 4
GROUPS SHARED BY O...
ONLINE SEARCH
Jisc Library Hub Discover
Library of Congress
PubMed (NLM)
Web of Science Core C...
Advanced search
Imported References
10 References
Author
Year
Title
Agussalim, N. Q.; Ahmad, M.; ... 2024 Physical activity and quality of life in breast canc
Arana-Chicas, E.; Lin, P. J.; Gad... 2024 The effect of YOCAS©® yoga on cancer-related
Brown, T.; Cruickshank, S.; No... 2021 Specialist breast care nurses for support of wom
Ciria-Suarez, L.; Jiménez-Fons... 2021 Breast cancer patient experiences through a jou
El Masri, J.; Phadke, S. 2022 Breast Cancer Epidemiology and Contemporary
Gavili, N.; Sedghi, S.; Panahi, S.... 2024 Health Information Needs of Breast Cancer Surv
Hutchison, N. A. 2010 Cancer rehabilitation
Neth, B. J.; Zhao, J.; Nead, K. T. 2025 Principles of oncology
Reeves, M. M.; Terranova, C. ... 2021 Effect of a Remotely Delivered Weight Loss Inter
Runowicz, C. D.; Leach, C. R.; ... 2016 American Cancer Society/American Society of C
A..., 2024 #9
Summary
Edit
PDF
Attach file
Physical activity and quality of life in breast cancer survivors
N. Q. Agussalim, M. Ahmad, P. Prihantono, A. N. Usman, S. Rafiah and D. I. Agustin
Breast Dis 2024 Vol. 43 Issue 1 Pages 161-171
Harvard
Insert
Copy
AGUSSALIM, N. Q., AHMAD, M., PRIHANTONO, P., USMAN, A. N., RAFIAH, S. & AGUSTIN, D. I. 2024. Physical activity and quality of life in breast cancer survivors. Breast Dis, 43, 161-171.

نقشه کلی مراحل Literature Review

پنج C در مرور متون (Literature Review)

پنج C
در مرور متون
(Literature Review)

1. Cite (استناددهی)
ارجاع دقیق به مطالعات و معرفی یافته‌های پژوهشگران.

2. Compare (مقایسه)
شناسایی شباهت‌های مطالعات از نظر روش‌شناسی و نتایج.

3. Contrast (تبیین تفاوت‌ها)
مشخص‌کردن تفاوت‌ها و نتایج متناقض مطالعات و بررسی علل احتمالی آن‌ها.

4. Critique (نقد علمی)
ارزیابی نقاط قوت، محدودیت‌ها و احتمال سوگیری در مطالعات.

5. Connect (پیونددهی و تلفیق)
ترکیب یافته‌ها، شناسایی خلأهای پژوهشی و ارتباط‌دادن شواهدبا سؤال پژوهش حاضر.

پیام کلیدی: مرور متون: صرفاً خلاصه‌کردن مقالات نیست؛ بلکه فرایند **مقایسه**، **نقد و تلفیق انتقادی** شواهد علمی است.

انواع شکاف پژوهشی

نوع شکاف پژوهشی	توضیح
شکاف شواهد (Evidence Gap)	کمبود شواهد یا تناقض بین مطالعات موجود
شکاف روش‌شناختی (Methodological Gap)	روش‌های جدید یا بهتر برای پژوهش درباره موضوع وجود دارد
شکاف تجربی (Empirical Gap)	نظریه‌ها در دنیای واقعی آزمون نشده‌اند
شکاف جمعیتی (Population Gap)	گروه‌ها یا بافت‌های خاص مطالعه نشده‌اند
شکاف مقایسه‌ای (Comparative Gap)	جنبه‌هایی مطالعه شده اما مقایسه مستقیم انجام نشده است
شکاف زمانی (Temporal Gap)	تغییر شرایط (فناوری، سیاست) از آخرین مطالعه
شکاف تناقض (Contradiction Gap)	مطالعات با یکدیگر اختلاف دارند و کسی آن را تبیین نکرده است

تدوین اهداف و فرضیه‌های پژوهش

- تفاوت هدف کلی و اهداف اختصاصی
- اصول نگارش اهداف SMART
- تدوین فرضیه‌های پژوهش
- ارتباط بین سؤال، اهداف و فرضیه‌ها

تعیین اهداف و فرضیات پژوهش

فرضیات پژوهش

پاسخ موقتی و قابل آزمون به سؤال پژوهش است.

ویژگی‌های فرضیه خوب

- قابل آزمون باشد
- بر اساس شواهد علمی باشد
- بر واضح و مشخص باشد

اهداف پژوهش

بیانگر آنچه پژوهشگر می‌خواهد به آن دست یابد.

انواع اهداف

اهداف علمی
برای گسترش دانش و شواهد علمی

اهداف کاربردی
برای حل یک مشکل عملی

مراحل تعیین اهداف و فرضیات

1. **مرور ادبیات**
   مطالعه تحقیقات قبلی و شناسایی شکاف دانش
2. **تعیین هدف کلی**
   بیان هدف اصلی پژوهش به صورت روشن
3. **تدوین اهداف جزئی**
   جزئیات بیشتری از هدف کلی
4. **ارائه فرضیه(ها)**
   به صورت یک یا چند فرضیه مشخص

تعیین اهداف و فرضیات پژوهش با مثال

موضوع پژوهش (مثال)

تأثیر آموزش خودمراقبتی بر کیفیت زندگی
زنان مبتلا به سرطان پستان

هدف کلی

بررسی تأثیر آموزش خودمراقبتی
بر کیفیت زندگی زنان مبتلا به سرطان پستان

فرضیه

میانگین کیفیت زندگی زنان مبتلا به سرطان پستان در گروه دریافت کننده آموزش خودمراقبتی، پس از مداخله، بیشتر از گروه کنترل خواهد بود.

اهداف اختصاصی

- مقایسه کیفیت زندگی قبل و بعد از مداخله در گروه کنترل.
- مقایسه کیفیت زندگی قبل و بعد از مداخله در گروه مداخله.
- مقایسه کیفیت زندگی قبل و بعد از مداخله در گروه کنترل و مداخله.

مدل SMART در نوشتن اهداف پژوهش

مدل SMART یکی از چارچوب‌های شناخته‌شده برای تدوین اهداف دقیق، روشن و قابل ارزیابی است.

S – Specific – مشخص و اختصاصی

هدف باید دقیق و بدون ابهام باشد و مشخص کند چه چیزی، در چه افرادی و در چه زمینه‌ای بررسی می‌شود.
مثال: تعیین میزان اضطراب دانشجویان پرستاری.

M – Measurable – قابل اندازه‌گیری

باید بتوان با ابزار یا شاخص، مشخص، میزان دستیابی به هدف را ارزیابی کرد.
مثال: سنجش اضطراب با پرسش‌نامه استاندارد اضطراب بک.

A – Achievable – قابل دستیابی

هدف باید با توجه به امکانات، منابع، زمان و توانایی پژوهشگر قابل اجرا باشد.
مثال: بررسی اضطراب در ۲۰۰ دانشجو.

R – Relevant – مرتبط و متناسب

هدف باید با مسئله پژوهش، سؤال پژوهش و نیاز جامعه ارتباط داشته باشد.
مثال: بررسی اضطراب دانشجویان برای شناسایی نیازهای حمایتی.

T – Time-bound – زمان‌مند

هدف باید در یک بازه زمانی مشخص قابل تحقق باشد.
مثال: بررسی اضطراب دانشجویان در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۶-۱۴۰۵.

مثال نهایی و دقیق بر اساس SMART

تعیین میانگین نمره اضطراب دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشکده علوم پزشکی سیرجان با استفاده از پرسش‌نامه استاندارد بک، در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۶-۱۴۰۵.

نکته کلیدی

مدل SMART چارچوبی مفید برای ارزیابی کیفیت اهداف است؛ اما باید متناسب با ماهیت پژوهش به کار رود.

انتخاب روش و طراحی مطالعه

- **انواع طرح‌های پژوهشی**
  (توصیفی، تحلیلی، مقطعی، مورد-شاهدی، کوهورت و کارآزمایی بالینی)
- **انتخاب طرح مناسب متناسب با سؤال پژوهش**
- **تعیین جامعه پژوهش، معیارهای ورود و خروج**
- **روش‌های نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه**

انواع مطالعات پژوهشی در علوم پزشکی

رویکرد پژوهش

آمیخته (Mixed Methods)

- همگرا / هم‌زمان (Convergent)
- تبیینی متوالی (Explanatory Sequential)
- اکتشافی متوالی (Exploratory Sequential)

کیفی (Qualitative)

- پدیدارشناسی (Phenomenology)
- نظریه زمینه‌ای (Grounded Theory)
- قوم‌نگاری (Ethnography)
- مطالعه موردی کیفی (Qualitative Case Study)
- توصیفی کیفی (Qualitative Descriptive)
- پژوهش مشارکتی–اقدامی (Action Research)

کمی (Quantitative)

مطالعات مداخله‌ای / تجربی (Interventional / Experimental)

پژوهشگر مداخله را تخصیص می‌دهد

کارآزمایی تصادفی‌شده (RCT)

- فردی
- خوشه‌ای
- متقاطع (Crossover)
- موازی

غیرتصادفی / شبه‌تجربی (Non-randomized / Quasi-experimental)

- قبل–بعد
- کنترل‌شده قبل–بعد
- سری زمانی منقطع (Interrupted Time Series)

مطالعات مشاهده‌ای (Observational)

بدون تخصیص مداخله توسط پژوهشگر

توصیفی (Descriptive)

- گزارش مورد (Case Report)
- مجموعه موارد (Case Series)
- بوم شناختی (Ecological)
- مقطعی توصیفی (Descriptive Cross-sectional)
- پیمایش و مراقبت‌ایش سلامت (Survey/Surveillance)

تحلیلی (Analytical)

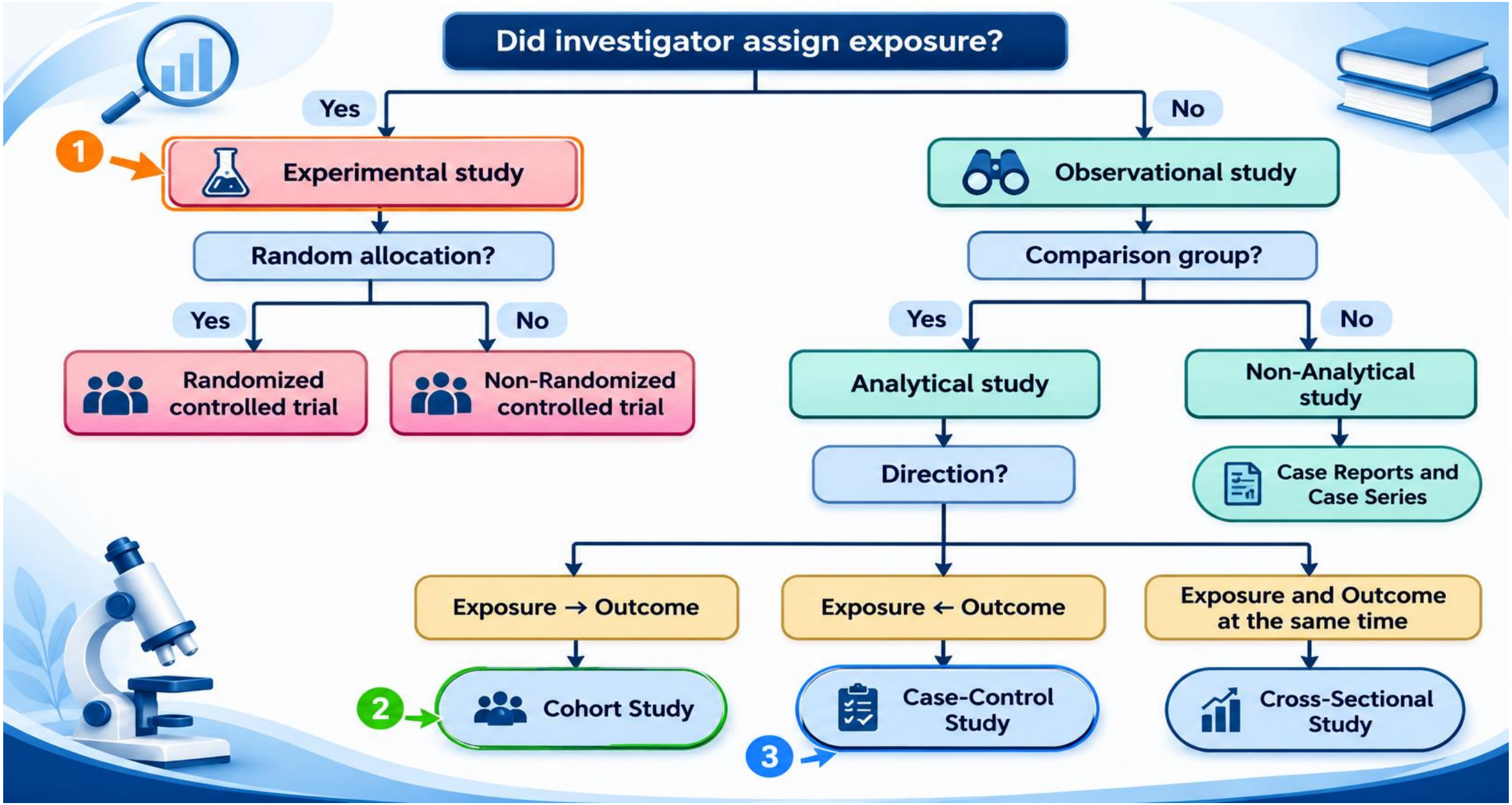
- مقطعی تحلیلی (Analytical Cross-sectional)
- مورد–شاهدی (Case–Control)
- کوهورت (Cohort) آینده‌نگر یا گذشته‌نگر
- طرح‌های تودرتو (Nested Case–Control / Case–Cohort)

پژوهش‌های ثانویه / (Secondary Research)

مرور روایتی (Narrative Review)	مرور جتری (Scoping Review)	مرور دامنه‌ای (Scoping Review)	مرور نظام‌مند (Systematic Review)	فراتحلیل (Meta-analysis)	سنتز شواهد کیفی (Qualitative Evidence Synthesis)

مطالعه مقطعی می‌تواند توصیفی یا تحلیلی باشد.

مرور نظام‌مند و فراتحلیل، پژوهش ثانویه‌اند؛ نه مطالعه اولیه.

Did investigator assign exposure?
Yes
No
1
Experimental study
Observational study
Random allocation?
Comparison group?
Yes
No
Yes
No
Randomized controlled trial
Non-Randomized controlled trial
Analytical study
Non-Analytical study
Direction?
Case Reports and Case Series
Exposure → Outcome
Exposure ← Outcome
Exposure and Outcome at the same time
2
Cohort Study
Case-Control Study
Cross-Sectional Study
3

Types of Research Approaches

	Quantitative Research	Qualitative Research	Mixed Methods Research
Purpose	Measure and test hypotheses	Explore meaning and understanding	Gain a more complete picture
Type of Data	Numbers	Words, experiences, and views	Both numbers and words
Data Collection Methods	Surveys, experiments	Interviews, focus groups, obsevations	Surveys + interviews, or sequential methods
Example	Does education improve knowledge?	What is the experience of living with cancer?	How effective is the program, and how do participants feel about it?

Research Approach Decision Guide

Researcher's Question	Recommended Approach
I want to determine the prevalence or frequency of a phenomenon.	Quantitative
I want to examine the relationship between two variables.	Quantitative
I want to evaluate the effectiveness of an intervention.	Quantitative
I want to explore people's experiences and perspectives.	Qualitative
I want to understand the meaning or underlying reasons behind an experience.	Qualitative
I want to evaluate both the effectiveness of an intervention and participants' experiences.	Mixed Methods

جامعه پژوهش و نمونه پژوهش

جامعه پژوهش

مجموعه افرادی که دارای **ویژگی‌های مورد نظر** پژوهشگر هستند و نتایج مطالعه به آن‌ها تعمیم داده می‌شود.

در این پژوهش:

- **مثال:** کلیه زنان مبتلا به سرطان پستان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی و بیمارستان‌های دانشگاهی شهر شیراز در بازه زمانی مشخص.

نمونه پژوهش

تعدادی **مشخص** از افراد جامعه پژوهش که برای مطالعه انتخاب می‌شوند.

در این پژوهش:

- **مثال:** ۸۰ زن واجد شرایط که بر اساس معیارهای ورود انتخاب شده و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش ارائه کرده‌اند.

خلاصه: **جامعه پژوهش**، همه زنان مبتلا به سرطان پستان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی است؛ و **نمونه پژوهش**، تعداد مشخصی از این جامعه می‌باشد.

تأثیر آموزش خودمراقبتی بر کیفیت زندگی زنان مبتلا به سرطان پستان

معیارهای عدم ورود

افرادی که از ابتدا واجد شرایط ورود به مطالعه نیستند.

مثال در این پژوهش:

- زنان مبتلا به سرطان پستان در مراحل پیشرفته بیماری (مرحله IV)
- افرادی که توانایی شرکت در جلسات آموزشی را ندارند (به دلیل مشکلات شناختی یا جسمی شدید)
- زنان باردار یا شیرده

معیارهای ورود

افرادی که شرایط لازم برای شرکت در مطالعه را دارند.

مثال در این پژوهش:

- زنان مبتلا به سرطان پستان با سن ۳۰ تا ۷۰ سال
- حداقل ۳ ماه از تشخیص بیماری گذشته باشد
- دارای توانایی درک و پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌ها
- رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه

معیارهای خروج

شرایطی که پس از ورود به مطالعه ایجاد می‌شوند و منجر به **خروج** فرد از مطالعه می‌گردند.

مثال در این پژوهش:

- بروز عوارض شدید ناشی از بیماری یا درمان (مانند بستری مجدد)
- عدم تمایل به ادامه همکاری در مطالعه
- عدم رعایت پروتکل مداخله (مثلا شرکت نکردن در جلسات آموزشی)

خلاصه: در این پژوهش، معیارهای **ورود** شامل زنان مبتلا به سرطان پستان با شرایط مشخص است؛ معیارهای **عدم ورود**، شامل مراحل پیشرفته بیماری و بارداری، و معیارهای **خروج** شامل بروز عوارض جدی یا عدم تمایل به ادامه همکاری می‌باشد.

انواع روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری غیر احتمالی

احتمال انتخاب برای همه افراد جامعه، مشخص نیست.

نمونه‌گیری در دسترس (تصادفی در دسترس)

- انتخاب افراد بر اساس دسترسی آسان.
- سریع و کم‌هزینه، اما با احتمال سوگیری بالا.

نمونه‌گیری هدفمند

- انتخاب افراد با ویژگی‌های خاص و مرتبط با پژوهش.
- مناسب برای مطالعات کیفی و اکتشافی.

نمونه‌گیری سهمیه‌ای

- انتخاب افراد بر اساس نسبت‌های مشخص.
- افزایش نمایندگی گروه‌های اصلی در جامعه.

نمونه‌گیری گلوله‌برفی

- شناسایی افراد از طریق معرفی دیگران.
- مناسب برای جمعیت‌های خاص و دسترسی محدود.

نمونه‌گیری احتمالی

احتمال انتخاب برای همه افراد جامعه، مشخص و برابر است.

نمونه‌گیری تصادفی ساده

- انتخاب تصادفی افراد از فهرست جامعه.
- مناسب برای جامعه‌های همگن و کوچک.

نمونه‌گیری سیستماتیک

- انتخاب هر k امین نفر فهرست مرتب.
- ساده و سریع، با دقت مناسب.

نمونه‌گیری طبقه‌ای

- تقسیم جامعه به طبقات و انتخاب تصادفی از هر طبقه.
- افزایش دقت و نمایندگی بهتر.

نمونه‌گیری خوشه‌ای

- تقسیم جامعه به خوشه‌ها و انتخاب تصادفی خوشه‌ها.
- مناسب برای جوامع بزرگ و پراکنده.

متغیرها، ابزار اندازه‌گیری و کیفیت پژوهش

- انواع متغیرها و نحوه تعریف عملیاتی آن‌ها
- روایی و پایایی ابزارهای پژوهش
- آشنایی با سوگیری‌ها و عوامل مخدوش‌کننده
- راهکارهای افزایش اعتبار نتایج پژوهش

متغیر مستقل: آموزش خودمراقبتی متغیر وابسته: کیفیت زندگی

متغیر مستقل

عاملی است که پژوهشگر بر آن اعمال می‌کند و انتظار دارد بر متغیر وابسته اثر بگذارد.

مثال:
برنامه آموزش خودمراقبتی

متغیر وابسته

نتیجه یا پیامد است و تحت تأثیر متغیر مستقل قرار می‌گیرد.

مثال:
کیفیت زندگی زنان مبتلا به سرطان پستان

متغیر میانجی

عاملی است که پژوهشگر آن را در نظر می‌گیرد تا روشن شود که چگونه بر رابطه بین متغیر مستقل و وابسته اثر می‌گذارد.

مثال:
سطح حمایت اجتماعی

متغیر مخدوش‌کننده

عاملی است که به طور غیرعمدی بر متغیر وابسته اثر می‌گذارد و ممکن است باعث نتایج نادرست شود.

مثال:
سن، مرحله بیماری، سابقه درمان قبلی

متغیر تعدیل‌گر

تغییری است که چگونگی یا شدت رابطه بین متغیر مستقل و وابسته را تغییر می‌دهد.

مثال:
سطح حمایت خانواده در تأثیر آموزش بر کیفیت زندگی

متغیر کنترل شده

تغیری است که جهت کنترل اثر عوامل مزاحم و حفظ اعتبار نتایج به کار می‌رود.

مثال:
وضعیت تاهل، مرحله بیماری

روایی و پایایی

روایی (Validity)

روایی نشان می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد آنچه را که قرار است اندازه‌گیری کند، واقعاً اندازه‌گیری می‌کند.

مواردی که باید در نظر گرفته شود

- تعریف دقیق سازه‌ها و گویه‌ها
- استفاده از منابع معتبر
- بررسی توسط متخصصان
- آزمون مقدماتی (Pilot Study)

انواع روایی

- روایی محتوایی (متخصصان)
- روایی سازه (تحلیل عاملی، همبستگی)
- روایی ملاکی (مقایسه با معیار طلایی)

پایایی (Reliability)

پایایی به معنی ثبات و هماهنگی نتایج ابزار اندازه‌گیری است.

در مقاله پایه شما

آلفای کرونباخ برای پرسشنامه مراقبت پرستاری فراموش‌شده: ۰.۸۶

و برای عوامل مرتبط: ۰.۹۱

همچنین آزمون–بازآزمون در مطالعه مقدماتی بررسی شده است.

روش‌های رایج بررسی پایایی

- آلفای کرونباخ (همسانی درونی)
- آزمون– بازآزمون (ثبات در زمان)
- پایایی بین ارزیاب‌ها (همگامی ارزیاب‌ها)

ابزار پژوهش

ابزار پژوهش وسیله‌ای است که برای جمع‌آوری داده‌ها و اندازه‌گیری متغیرها به کار می‌رود.

انواع ابزار پژوهش

- پرسشنامه (سؤال‌نامه)
- چک‌لیست
- مصاحبه ساختاریافته یا نیمه‌ساختاریافته
- ابزارهای مشاهده‌ای (مانند فرم مشاهده)
- ابزارهای فیزیکی یا آزمایشگاهی

موارد مهم در انتخاب و استفاده از ابزار

- تناسب با هدف و سؤال پژوهش
- روایی و پایایی مناسب
- سهولت استفاده و پاسخ‌دهی
- قابل اجرا و دسترسی به داده‌ها

انواع روایی ابزارها

روایی ابزار اندازه‌گیری به این معناست که ابزار، آنچه را که قرار است اندازه‌گیری کند، به درستی و دقیق اندازه بگیرد.

روایی صوری

بررسی ظاهر و شکل ابزار از نظر متخصصان

مثال:

پرسشنامه از نظر خبرگان روان‌شناسی، مناسب و قابل قبول است.

روایی محتوایی

تأیید اینکه محتوای ابزار، تمام جنبه‌های موضوع را پوشش می‌دهد.

مثال:

پرسشنامه سلامت روان تمام ابعاد مرتبط با سلامت روانی را شامل می‌شود.

روایی سازه‌ای

تأیید اینکه ابزار،سازه مورد نظر (مانند اضطراب) را اندازه می‌گیرد.

مثال:

مقیاس اضطراب با نظریه‌های روان‌شناسی هماهنگ است.

روایی ملاکی

مقایسه نتایج ابزار با یک معیار معتبر خارجی

انواع آن:

- روایی هم‌زمان
- روایی پیش‌بین

مثال:

مقایسه نمره پرسشنامه اضطراب با تشخیص پزشک روان‌پزشک.

به طور خلاصه: روایی ابزار تضمین می‌کندکه ابزار، به درستی مفهوم مورد نظر را می‌سنجد.

تفاوت سوگیری و عامل مخدوش‌کننده

ویژگی	سوگیری (Bias)	عامل مخدوش‌کننده (Confounder)
ماهیت	خطای نظام‌مند در طراحی، انتخاب، اندازه‌گیری یا گزارش	متغیر سوم مؤثر بر رابطه مواجهه و پیامد
منشأ	روش نامناسب انتخاب، جمع‌آوری یا گزارش داده‌ها	وجود ارتباط بین متغیرهای پژوهش
مثال	انتخاب نمونه غیرنماینده	سن در بررسی فعالیت بدنی و کیفیت زندگی
راهکار	پیشگیری در طراحی و اجرای پژوهش	کنترل در طراحی و تحلیل

راهکارهای پیشگیری و کنترل

مشکل	راهکار
سوگیری انتخاب	نمونه‌گیری مناسب و معیارهای ورود و خروج شفاف
سوگیری اطلاعات	استفاده از ابزار معتبر و استاندارد و آموزش جمع‌آورندگان داده
سوگیری یادآوری	استفاده از پرونده‌ها و اطلاعات ثبت‌شده در صورت امکان
سوگیری مصاحبه‌گر و مشاهده‌گر	استانداردسازی فرایند جمع‌آوری داده و کورسازی در صورت امکان
سوگیری ریزش نمونه	پیگیری شرکت‌کنندگان و تحلیل مناسب داده‌های ازدست‌رفته
عوامل مخدوش‌کننده	تصادفی‌سازی، محدودسازی، همتاسازی، طبقه‌بندی و تعدیل آماری

اصول تحلیل داده‌ها و تفسیر نتایج

- انتخاب آزمون آماری متناسب با سؤال پژوهش
- تفاوت معنی‌داری آماری و اهمیت بالینی
- مفهوم P-value و فاصله اطمینان

روش تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها به معنای استفاده از روش‌های آماری و نرم‌افزارهای تحلیلی برای بررسی، خلاصه‌سازی و تفسیر داده‌های جمع‌آوری‌شده به منظور پاسخ به سؤال پژوهش و دستیابی به نتایج معتبر است.

نکات مهم

- انتخاب روش تحلیل باید بر اساس نوع متغیرها و هدف پژوهش باشد.
- قبل از تحلیل، داده‌ها از نظر نرمال بودن و مفروضه‌های آزمون‌ها بررسی شوند.
- سطح معناداری معمولاً ۰/۰۵ در نظر گرفته می‌شود.
- نتایج باید به صورت شفاف و قابل تفسیر گزارش شوند.

روش‌های رایج تحلیل داده‌ها

تحلیل توصیفی

- میانگین، انحراف معیار، فراوانی، درصد
- نمودارها و جداول توصیفی

تحلیل استنباطی

- آزمون‌های پارامتریک و ناپارامتریک
- آزمون کای‌دو، تی، آنالیز واریانس و ...

نرم‌افزارهای تحلیلی

- SPSS , R , Stata , Excel ,

مراحل تحلیل داده‌ها

۱ آماده‌سازی داده‌ها

بررسی کامل بودن، کدگذاری و ورود به نرم‌افزار.

۲ تحلیل توصیفی

محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی.

۳ تحلیل استنباطی

آزمون فرضیه‌ها و بررسی روابط بین متغیرها.

۴ تفسیر و گزارش نتایج

ارائه یافته‌ها به صورت جدول، نمودار و متن.

مفهوم P-value و فاصله اطمینان (Confidence Interval)

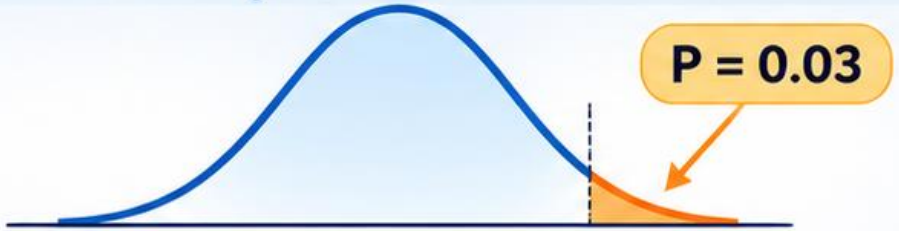
این دو شاخص از مهم‌ترین مفاهیم در تفسیر نتایج پژوهش‌های کمی هستند؛
اما هرکدام به سؤال متفاوتی پاسخ می‌دهند:

فاصله اطمینان (CI): دامنه‌ای از مقادیر را نشان می‌دهد که برآورد اثر پژوهش، با سطح اطمینان مشخص، با آن‌ها سازگار است.

P-value: شواهد آماری علیه فرض صفر را نشان می‌دهد.

۱. مقدار P-value چیست؟

P-value احتمال مشاهده نتیجه‌ای به‌اندازه نتیجه مطالعه یا شدیدتر از آن است، با این فرض که فرض صفر درست باشد.

- اگر P کمتر از ۰.۰۵ باشد، معمولاً نتیجه از نظر آماری معنی‌دار تلقی می‌شود.
- اگر P برابر یا بیشتر از ۰.۰۵ باشد، شواهد کافی برای رد فرض صفر وجود ندارد.

P-value احتمال درست بودن فرض صفر یا احتمال تصادفی بودن نتیجه نیست.

مثال: اگر P=0.03 باشد، یعنی با فرض درست بودن فرض صفر، احتمال مشاهده چنین نتیجه‌ای یا نتیجه‌ای شدیدتر، ۳ درصد است.

۲. فاصله اطمینان (Confidence Interval) چیست؟

فاصله اطمینان دامنه‌ای از مقادیر است که عدم‌قطعیت برآورد اثر را نشان می‌دهد. در پژوهش‌ها معمولاً فاصله اطمینان ۹۵ درصد گزارش می‌شود.

- فاصله باریک‌تر: برآورد دقیق‌تر است.
- فاصله گسترده‌تر: عدم‌قطعیت بیشتر است.
- در اختلاف میانگین‌ها، اگر فاصله اطمینان شامل صفر نباشد، معمولاً نتیجه در سطح ۰.۰۵ معنی‌دار است.
- در نسبت‌هایی مانند Risk Ratio و Odds Ratio، مقدار مرجع یک است؛ اگر فاصله اطمینان شامل یک نباشد، معمولاً نتیجه معنی‌دار است.

تفاوت معنی‌داری آماری و اهمیت بالینی

۱. معنی‌داری آماری
(Statistical Significance)

یعنی تفاوت یا رابطه مشاهده‌شده از نظر آماری به اندازه‌ای است که احتمال تصادفی بودن آن، بر اساس سطح معنی‌داریِ تعیین‌شده، کم در نظر گرفته می‌شود.

- معمولاً با مقدار P-value بررسی می‌شود.
- به‌طور معمول، اگر P کمتر از ۰.۰۵ باشد، نتیجه از نظر آماری معنی‌دار تلقی می‌شود.
- تحت تأثیر حجم نمونه و میزان پراکندگی داده‌ها قرار دارد.

۲. اهمیت بالینی
(Clinical Significance)

یعنی میزان تغییر یا تفاوت مشاهده‌شده آن‌قدر مهم باشد که بتواند تأثیر واقعی و قابل‌توجهی بر وضعیت سلامت، عملکرد یا کیفیت زندگی بیمار داشته باشد.

- به اندازه اثر (Effect Size) توجه می‌کند.
- به‌حداقل تفاوت بالینی مهم (MCID) توجه دارد.
- مشخص می‌کند آیا نتیجه پژوهش در تصمیم‌گیریِ بالینی کاربرد دارد یا خیر.

اخلاق پژوهش و انتشار نتایج

- اصول اخلاق در پژوهش و رضایت آگاهانه
- سرقت علمی و رعایت امانت‌داری علمی
- آشنایی با چک‌لیست‌های استاندارد گزارش پژوهش (PRISMA، STROBE، CONSORT)
- انتخاب مجله مناسب و اصول اولیه انتشار مقاله

اخلاق در پژوهش

اخلاق در پژوهش مجموعه‌ای از اصول و ارزش‌هاست که رعایت آن‌ها باعث حمایت از حقوق شرکت‌کنندگان، حفظ اعتبار علمی و جلوگیری از آسیب‌های احتمالی می‌شود.

حفظ محرمانگی

- محرمانه ماندن اطلاعات شخصی و داده‌های شرکت‌کنندگان.
- استفاده از کد یا شماره شناسایی به جای نام.
- نگهداری امن داده‌ها و جلوگیری از دسترسی غیرمجاز.

رضایت آگاهانه

- ارائه اطلاعات کامل و قابل فهم درباره هدف، روش‌ها، مزایا و خطرات پژوهش.
- دریافت رضایت آگاهانه کتبی یا شفاهی (بسته به شرایط پژوهش).
- حق انصراف در هر زمان بدون پیامد منفی.

اصول اخلاق در پژوهش

- احترام به کرامت و حقوق شرکت‌کنندگان.
- صداقت و امانت‌داری در جمع‌آوری و گزارش داده‌ها.
- جلوگیری از تضاد منافع.
- عدالت در انتخاب و برخورد با شرکت‌کنندگان.
- مسئولیت‌پذیری در استفاده از نتایج پژوهش.

ملاحظات ویژه

رعایت اصول اخلاقی در پژوهش‌های با گروه‌های آسیب‌پذیر (کودکان، سالمندان، بیماران و ...).

توجه به ملاحظات فرهنگی، اجتماعی و مذهبی.

رعایت عدالت در دسترسی به نتایج پژوهش.

صداقت در انتشار نتایج

- ارائه نتایج واقعی و بدون دستکاری داده‌ها.
- عدم سرقت علمی و رعایت حقوق مالکیت فکری.
- ذکر منابع و قدردانی از مشارکت‌کنندگان.

کمیته اخلاق در پژوهش

- بررسی طرح پژوهش از نظر اخلاقی.
- اطمینان از رعایت حقوق شرکت‌کنندگان.
- صدور مجوز انجام پژوهش.

انواع سرقت علمی

۱. کپی‌برداری مستقیم (Direct Plagiarism)	استفاده عیناً از متن یا نوشته دیگران بدون قرار دادن در گیومه و ذکر منبع.
۲. بازنویسی بدون ارجاع (Paraphrasing Plagiarism)	تغییر کلمات یا ساختار جمله دیگران، بدون ذکر منبع اصلی. **نکته:** حتی اگر متن را کاملاً با کلمات خودتان بازنویسی کنید، باز هم باید به منبع ایده ارجاع دهید.
۳. سرقت ایده (Idea Plagiarism)	استفاده از ایده، فرضیه یا مدل مفهومی پژوهشگر دیگر بدون ذکر منبع.
۴. سرقت علمی از آثار خود (Self-Plagiarism)	استفاده مجدد از بخش‌های قابل‌توجهی از آثار منتشرشده قبلی خود، بدون اعلام یا ارجاع مناسب و بدون رعایت سیاست ناشر.
۵. سرقت داده و تصاویر (Data and Image Plagiarism)	استفاده از داده‌ها، جداول، نمودارها یا تصاویر دیگران بدون ذکر منبع و در صورت لزوم، کسب اجازه.

شبکه EQUATOR

راهنمای گزارش‌دهی شفاف و دقیق پژوهش‌های سلامت

Enhancing the QUAlity and Transparency Of health Research

ارتقای کیفیت و شفافیت گزارش‌دهی پژوهش‌های سلامت

یافتن راهنمای مناسب

بر اساس نوع مطالعه و موضوع پژوهش

چک‌لیست گزارش‌دهی

کمک به بررسی کامل بودن اطلاعات مقاله

کاربرد

نگارش مقاله،
آماده‌سازی پروتکل و
بررسی دست‌نوشته

نمونه‌هایی از راهنماهای موجود

کارآزمایی تصادفی:	مطالعات مشاهده‌ای:	مرور نظام‌مند:	پژوهش کیفی:	گزارش مورد:
CONSORT	STROBE	PRISMA	SRQR یا COREQ	CARE

⚠ راهنمای گزارش‌دهی، جایگزین طراحی مناسب پژوهش یا ارزیابی کیفیت روش‌شناختی نیست.

equator-network.org

Dr. khajoei

https://equator-network.org/

معیارهای انتخاب مجله مناسب

۱. تناسب موضوعی (Scope)

- موضوع مقاله باید با حوزه تخصصی و اهداف مجله هماهنگ باشد.
- مقالات منتشرشده، اخیر مجله را بررسی کنید.

۲. اعتبار علمی مجله

- نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر مثل Web of Science، Scopus، PubMed و MEDLINE را بررسی کنید.
- توجه کنید که هر پایگاه معیارهای نمایه‌سازی خاص خود را دارد؛ حضور در یکی به معنای حضور در دیگری نیست.

۳. شاخص‌های علمی مجله

- Impact Factor در Journal Citation Reports (JCR)
- CiteScore در Scopus
- رتبه مجله در حوزه تخصصی (Quartile: Q1، Q4)

نکته: شاخص‌های مجله را نباید به‌تنهایی برای قضاوت درباره کیفیت یک مقاله یا پژوهشگر استفاده کرد.

۴. زمان و هزینه انتشار

- میانگین زمان داوری و انتشار
- هزینه انتشار یا Article Processing Charge (APC)
- دسترسی آزاد (Open Access) یا اشتراکی بودن مجله

۵. بررسی اصالت مجله

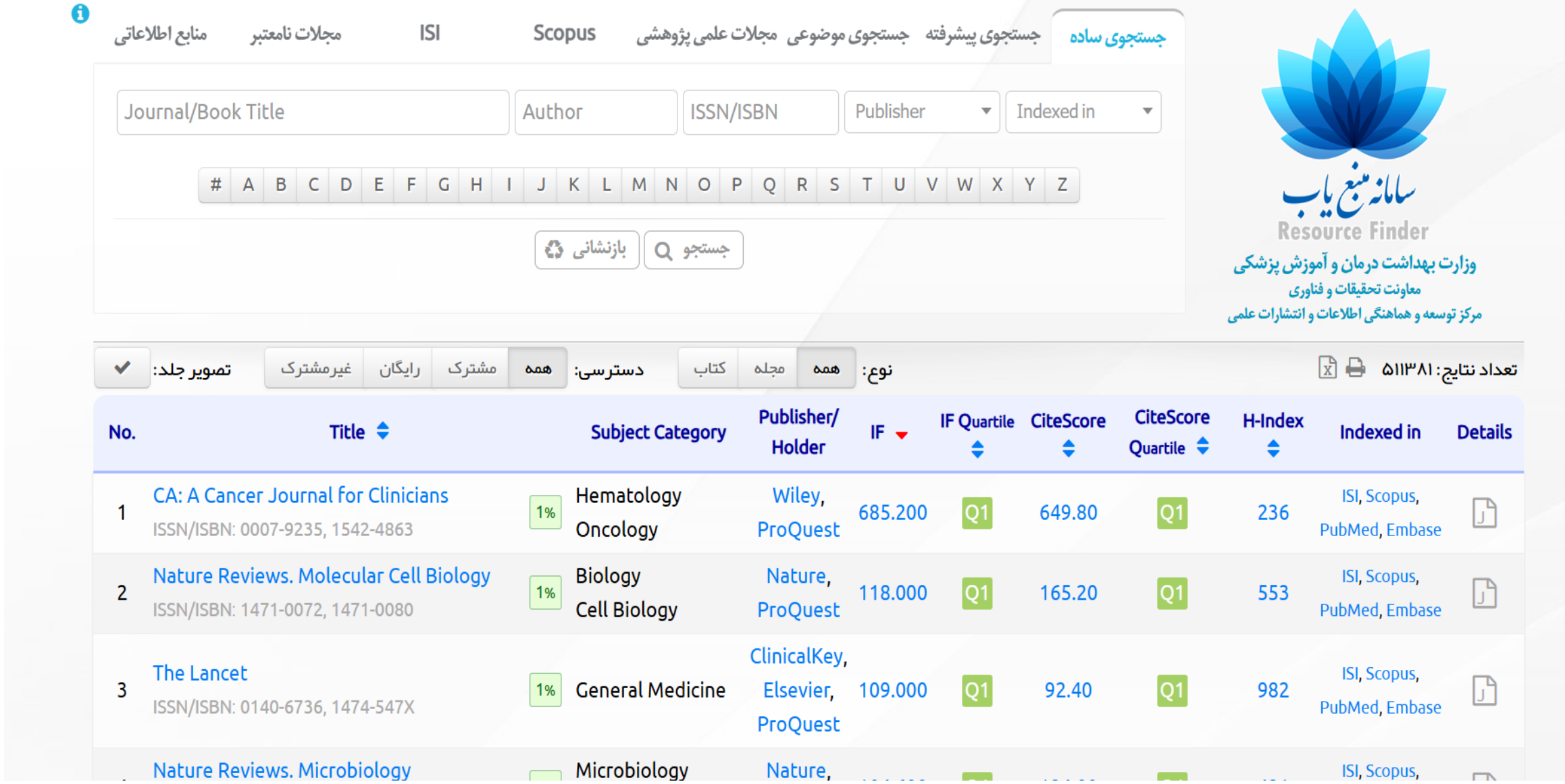
- ناشر و هیئت تحریریه مشخص و قابل‌بررسی باشند.
- فرایند داوری شفاف باشد.

اصول اولیه انتشار مقاله

مرحله	اقدام
انتخاب مجله	بررسی تناسب موضوع و اعتبار مجله
آماده‌سازی مقاله	رعایت ساختار و دستورالعمل نویسندگان
انتخاب راهنمای گزارش‌دهی	مانند CONSORT، STROBE و PRISMA متناسب با نوع مطالعه
ارسال مقاله	بارگذاری فایل‌ها و اطلاعات نویسندگان در سامانه مجله
داوری علمی	پاسخ‌گویی دقیق و مستند به نظرات داوران
اصلاح مقاله	اَنجام اصلاحات و ارسال نشخه بازنگری‌شده
پذیرش و انتشار	بررسی نسخه نهایی و انتشار مقاله

ابزارهای کاربردی برای انتخاب مجله

ابزار	کاربرد
Journal Finder	پیشنهاد مجلات متناسب با عنوان و چکیده مقاله
Springer Nature Journal Suggester	یافتن مجلات مناسب در انتشارات اشپرینگر
JANE	پیشنهاد مجلات و مقالات مرتبط بر اساس عنوان یا چکیده
Scopus	بررسی نمایه‌سازی و شاخص‌های استنادی مجله
Master Journal List	بررسی وضعیت نمایه‌سازی در Web of Science

No.	Title		Subject Category	Publisher/ Holder	IF	IF Quartile	CiteScore	CiteScore Quartile	H-Index	Indexed in	Details
1	CA: A Cancer Journal for Clinicians ISSN/ISBN: 0007-9235, 1542-4863	1%	Hematology Oncology	Wiley, ProQuest	685.200	Q1	649.80	Q1	236	ISI, Scopus, PubMed, Embase	
2	Nature Reviews. Molecular Cell Biology ISSN/ISBN: 1471-0072, 1471-0080	1%	Biology Cell Biology	Nature, ProQuest	118.000	Q1	165.20	Q1	553	ISI, Scopus, PubMed, Embase	
3	The Lancet ISSN/ISBN: 0140-6736, 1474-547X	1%	General Medicine	ClinicalKey, Elsevier, ProQuest	109.000	Q1	92.40	Q1	982	ISI, Scopus, PubMed, Embase	
	Nature Reviews. Microbiology		Microbiology	Nature,						ISI, Scopus,	

وظایف پژوهشگر پس از انتشار مقاله

۱. ترویج و به‌اشتراک‌گذاری یافته‌ها (Dissemination)

- معرفی نتایج پژوهش به جامعه علمی و متخصصان.

۲. پاسخ‌گویی به نقدهای علمی

- پاسخ به پرسش‌ها و نقدهای سایر پژوهشگران.
- توضیح روش‌شناسی و یافته‌های مطالعه در صورت نیاز.

۳. اصلاح خطاهای احتمالی مقاله (Corrections)

- اگر پس از انتشار متوجه خطای علمی یا آماری شود، باید موضوع را به سردبیر مجله اطلاع دهد.
- در صورت نیاز، درخواست انتشار اصلاحیه (Correction) کند.
- اگر خطا اعتبار نتایج را به‌طور جدی زیر سؤال ببرد، ممکن است بازپس‌گیری مقاله (Retraction) ضروری باشد.

۴. استفاده از نتایج در عمل و سیاست‌گذاری

- بررسی امکان به‌کارگیری یافته‌ها در مراقبت بالینی، آموزش یا سیاست‌گذاری سلامت.
- پیگیری اینکه آیا نتایج پژوهش به بهبود عملکرد یا پیامدهای سلامت منجر می‌شوند یا خیر.

۵. انجام پژوهش‌های تکمیلی

- شناسایی سؤالات جدیدی که از نتایج مطالعه ایجاد شده‌اند.
- بررسی نتایج در جمعیت‌ها و محیط‌های دیگر.

۶. حفظ و مدیریت داده‌های پژوهش

- نگهداری ایمن داده‌ها و مستندات مطابق مقررات اخلاقی و سازمانی.
- رعایت محرمانگی و حفاظت از اطلاعات شرکت‌کنندگان.
- فراهم‌کردن امکان دسترسی مسئولانه به داده‌ها و کدهای تحلیل، در صورت مجاز بودن و مطابق رضایت‌نامه و مقررات.

با تشکر از همراهی شما ...